3. Nacionalna konferencija sa međunarodnim učešćem
Fakultet tehničkih nauka u Čačku, 25-27. Septembar 2015.

3rd National Conference With International Participation
Faculty of Technical Sciences in Čačak, 25-27. September 2015

UDK: 811.111:37.04]:616.89-008.434.5 Stručni rad

VEŠTINA ČITANJA ENGLESKOG JEZIKA KOD UČENIKA SA DISLEKSIJOM UZ POMOĆ KOMPJUTERSKIH SOFTVERA

THE USE OF COMPUTER SOFTWARE FOR STUDENTS WITH DYSLEXIA IN TEACHING READING SKILLS OF ENGLISH LANGUAGE

Aleksandra Brajović Zoronjić[1], Gordana Bojić[2], Dragoljub Cvetković[3], Dušan Cvetković[4]
Osnovna škola „Dragan Lukić“, Novi Beograd
[1]zoronjicaleksandra@gmail.com, [2]gocabojic@gmail.com, [3]dragoljubcv@gmail.com, [4]dusancvetkovic@gmail.com

Apstrakt: *Učenje stranog jezika podrazumeva slušanje, pisanje, izgovor i čitanje. Da bi učenik adekvatno savladao predviđene programe, treba da vlada svim ovim tehnikama. Učenik sa disleksijom ima poteškoće u učenju, ali ako se problem uoči u najranijem detinjstvu i ako se preduzmu odgovarajuće mere, problemi se mogu ublažiti ako ne i u potpunosti prevazići. Jedna od tehnika je i upotreba kompjuterskog softvera.*
Ključne reči: *strani jezik, disleksija, čitanje, kompjuterski softver.*

Abstract: *Learning foreign language includes listening, writing, pronunciation and reading. In order to handle succeed in learning, one should manage to handle these techniques. Student with dyslexia has difficulties in learning, but if a problem is noticed in early childhood, and if appropriate actions are taken, problems can be minimized and sometimes completely disappear. One of the techniques is the use of computer software.*
Key words: *foreign language, dyslexia, reading, computer software.*

1. UVOD

Disleksija je specifična teškoća učenja koja uglavnom utiče na razvoj pismenosti i jezičkih veština.

Potiče od grčkih reči dys=loše, teško i lexis= jezik, reči.

Prema definiciji International Dyslexia Association, disleksija se odlikuje poteškoćama u preciznom ili tečnom izgovoru reči, lošim pravopisom i lošim čitanjem.

Sekundarne posledice mogu uključiti problem razumevanja pročitanog, smanjene potrebe za čitanjem, što može ometati bogaćenje rečnika i sticanje znanja [1].

Učenje engleskog jezika kao stranog jezika u osnovnoj školi zahteva visok nivo poznavanja metodike nastave naročito u mlađim razredima. Kada u odeljenju postoji učenik sa disleksijom, nastavnik je često u dilemi kako najbolje da pristupi učeniku da bi učenje imalo efekta.

Da bi se ostvarili dobri rezultati, neophodno je da nastavnik zna kako disleksija nastaje , koje su karakteristike i naravno načine učenja novih sadržaja.

U ovom radu prezentovaću upotrebu kompjuterskog softvera za nastavu čitanja engleskog jezika u 3.razredu osnovne škole.

2. KARAKTERISTIKE DISLEKSIJE

Disleksija pogađa osobe na različite načine- loš rukopis, teškoće pri čitanju, slaba koncentracija, loša percepcija vremena i prostora, problemi u rešavanju matematičkih zadataka, problem sekvenciranja i drugo [2].

Nedovoljno razvijena fonološka svesnost, zbog teškoća sa prepoznavanjem reči i fonološkim kodiranjem, rezultira teškoćama čitanja i pisanja [3].

Kratkoročno pamćenje je važno za proces čitanja. Upravo je kratkoročno pamćenje oštećeno kod osoba sa disleksijom [4].

Odrasli sa disleksijom mogu imati poteškoće u planiranju, organizovanju i upravljanju vremenom i materijalima, u organizovanju pisanog i govornog jezika, u pamćenju činjenica, prilikom rešavanja matematičkih operacija [5].

Prema Dejvisu, profesoru sa Univerziteta Berkli, disleksija je dar koja ima i svoje pozitivne strane. To su neverbalno mišljenje u slikama, intuicija, kreativnost, brzo odvajanje bitnog od nebitnog, fotografsko pamćenje, originalnost [6].

3. ČITANJE KAO PROCES UČENJA

Čitanje je kompleksna aktivnost koja podrazumeva više raznih aspekata: vizuelnu percepciju, transformaciju, grafeme u fonemu, razumevanje pročitane reči, itd. U čitanju je presudna neprestana interakcija čula vida i čula sluha, za šta su odgovorni različiti delovi mozga [7].

4. VEŠTINE UČENJA UZ POMOĆ KOMPJUTERSKOG SOFTVERA

Postoje četiri osnovna načina učenja – auditivni, vizuelni, taktilni i kinestatički.

Za učenika sa disleksijom polusatno predavanje može biti samo mučenje, a vizuelno je u redu sve do momenta kada učenik treba da usvoji reči koje se ne mogu slikovito zamisliti.

Na osnovu online ankete, osobe sa disleksijom jasno su odabrale font Times New Roman kao najmanje problematičan za čitanje, sa veličinom fonta 12 do 14 pt.

Poželjno je povećati razmak između slova i redova i upotrebljavati podebljana (bold) i istaknuta (highlited) slova.

Izbegavati kosa slova (italic) i podcrtani tekst.

Što se tiče izgleda teksta, predlaže se da redovi budu poravnjani sa leve strane, a rečenice odvajati dvostrukim razmakom [8].

Neophodno je da se nastavnik posebno pripremi za svaki čas za učenika sa disleksijom. Sledi primer jednog časa gde se fokusira na čitanje.

1) Na monitoru ekrana pojavljuje se naslov željene lekcije u prethodno navedenom fontu; zatim se čuje glas nastavnika dok naslov stoji na monitoru;
2) Ista procedura sa tekstom – na mestima gde se pojavljuje neka reč koja se vizuelno može prikazati pojavljuje se i sličica pored (rain - , sun - , boy - , itd).

Za ovaj deo časa neophodne su slušalice, jer ostali učenici takođe imaju aktivnosti.

Sledeća faza – učenik sluša tekst i ponavlja reči koje su prikazane sličicama – to radi uz pomoć nastavnika – 2 minuta dok ostatak odeljenja radi nešto drugo.

Razumevanje proveriti odgovorima da/ne (yes/no answers).

Nastavnik treba da pojasni reči koje su učeniku nerazumljive.

5. OCENJIVANJE

Testove treba prilagoditi učeniku sa disleksijom (kao što je objašnjeno i u pripremi časa – font, i sl.)

- Ne zahtevati da se učenik izražava složenim rečenicama, već dati mogućnost dopunjavanja odgovora ili zaokruživanja.
- Vreme rešavanja produžiti za 50% u odnosu na uobičajeno.
- Objasniti sve nepoznate pojmove [9].

6. ZAKLJUČAK

U svakom društvu postoji određeni broj ljudi koji imaju poteškoće u čitanju. Smatra se da 5-10% dece slovenskog porekla ima određeni stepen disleksije.

Da bi bili uspešni u sticanju znanja, neophodna je rana detekcija disleksije. Tada nastavnici primenjuju metode i tehnike koje će dati dobre rezultate ako se sa njima počne na vreme.

Teškoće prilikom čitanja možemo ublažiti primenom modernih tehnologija što podiže samopouzdanje, pomaže u sticanju nezavisnosti i zadovoljstva učenika

LITERATURA

[1] The International Dyslexia Association
[2] Krajnc A. Razlicne ucne poti in disleksija. Ljubljana: Odelek za pedagogiko in andragogiko 2010; 27-34
[3] Blaži D, Buzdum I, Kazari-Cikovi M. Povezanost uspešnosti vještine čitanja sa nekim aspektima fonološkog razvoja. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja 2011; 47(2): 14-25
[4] Bjelica J. Posokhova I. Galić-Jušić I. Priručnik o disleksiji, disgrafiji i sličnim teškoćama u čitajnu, pisanju i učenju. Zagreb: Hrvatska udruga za disleksiju, 2005.
[5] Kavkler M. Magajna L. Babuder M. Janzelj L, Andrejčić M, Zemljak B, Golubović Z. Disleksija- vodič za samostalno učenje studenata sa disleksijom, Beograd: Univerzitet u Beogradu 2010.
[6] Davis R. Braun EM. The Gift of Dyslexia: why some of the smartest people can't read, and how they can learn.New York: The Berkley Publishing Group, 2010.
[7] KarićJ. Gluvoća i proces čitanja, Beograd: Društvo defektologa Srbije, 2011.
[8] Yang Z. Effective methods to Improving Reading skills in English Study. International Conference on Education, Language, Art and Intercultural Communication (ICELAIC-14). Atlantis Press, 2014.
[9] Buljubašić-Kuzmanović V, Kelić M. Ocenjivanje dece sa teškoćama u čitanju. Život i škola 2012; 28(58): 45-62.
[10] Ćosović, G., Vuković, B. Disleksija i njen uticaj na učenje: „Obrazovna tehnologija“: 67-74